

Inhoud

Ten geleide	6
Hoofdstuk 1 <i>Oefening, de sleutel tot testsucces</i>	7
Hoofdstuk 2 <i>Verbale tests: abstracties</i>	16
Hoofdstuk 3 <i>Verbale tests: taalbeheersing</i>	32
Hoofdstuk 4 <i>Cijfermatige tests</i>	44
Hoofdstuk 5 <i>Figurentests</i>	62
Hoofdstuk 6 <i>Technisch inzicht</i>	73
Hoofdstuk 7 <i>Ruimtelijk inzicht</i>	85
Hoofdstuk 8 <i>Snelheid en nauwkeurigheid</i>	91
Hoofdstuk 9 <i>Andere intelligentietests</i>	96
Hoofdstuk 10 <i>Tot besluit</i>	102

Ten geleide

Na de verschijning van *De IQ-Trainer* was er een sterke en aanhoudende vraag van lezers naar nog meer oefentests, om hun intelligentiequotiënt te verhogen. We hebben hier gehoor aan gegeven en een vervolg geschreven. Het boek dat nu voor je ligt is qua structuur en soorten proeftests gelijk aan wat we nu maar gemakshalve Deel 1 noemen. In dit Deel 2 zijn alle testitems nieuw, en vele van een iets moeilijker niveau.

Voor (andere) achtergronden van intelligentietests, zoals over de verschillen tussen e-tests (digitale) en p-tests (papieren) verwijzen we je naar *De IQ-Trainer* en *Alles over psychologische tests*.

Deel 2 is los van Deel 1 te gebruiken, maar het is handig eerst je weg te banen door de oefenopgaven van Deel 1, met zijn veelal iets gemakkelijker items dan die hier zijn opgenomen.

Sta op scherp. Word een gepokte en gemazelde testoplosser!

Bij de vijfde druk:

Er zijn enkele bescheiden tekstcorrecties doorgevoerd.

Amstelveen, november 2013

*Wil je meer weten over (de achtergronden van) intelligentie-, persoonlijkheids- en andere tests? Lees dan **Alles over psychologische tests** van dezelfde auteur. Geïnteresseerd in tests voor leidinggevend en commerciële? Bestudeer dan **Alles over management tests**.*

Wil je meer weten over hoe je verder kunt bekomen in het afleggen van IQ- en andere tests en (gedrags)assessments, zoals rollenspelen en postbak? Psycom, het bureau van de auteur, geeft dagelijks trainingen op deze gebieden.

Heb je op- of aanmerkingen en suggesties? Bel of mail dan naar:

Psycom

T.a.v. dr. Jack van Minden

Tel.: 020-6450292 / 6451073

E-mail: info@psycom.nl of vanminden@psycom.nl

Hoofdstuk 1

Oefening, de sleutel tot testsucces

Het vaststellen van iemands intelligentie (IQ-bepaling) is eigenlijk een uit de hand gelopen hobby. De intelligentietest is oorspronkelijk ontwikkeld om objectief en nauwkeurig vast te stellen hoezeer sommige leerlingen qua mentale ontwikkeling al dan niet in de pas lopen met hun leeftijdgenoten. Als betrouwbaar bepaald kan worden wie de achterblijvers zijn kunnen zij bijvoorbeeld meer aandacht ontvangen of in speciale klassen worden geplaatst. Tegenwoordig wordt dit type test ingezet om volwassenen met elkaar (en met een abstracte normgroep) te vergelijken en hun formele prestaties (behaalde diploma's) af te zetten tegen testcores. En dat levert soms problemen op. Bijvoorbeeld wanneer iemand met een hbo-diploma op zak als magere vmbo'er uit de bus komt. Wie heeft 'gelijk'? De test of het diploma?

Er zijn vele dikke boeken geschreven over wat intelligentie is en hoe het wetenschappelijk verantwoord moet worden gemeten. Dit zal voor jou waarschijnlijk geen bijster spannend leesvoer zijn, eerder een effectieve vervanger van een slaappil, want jouw belangstelling zal beperkt zijn tot de vraag: hoe krik ik mijn IQ-testscore op? En daarvoor ben je hier aan het juiste adres!

Laten we eerst even wat verwarring wegnemen. Tegenwoordig worden de termen test(s) en assessment buitengewoon losjes naast en door elkaar gebruikt. Opzettelijk. In plaats van testdag spreekt men liever over assessment of assessmentonderzoek. Dat laatste is wat dubbelop en betekent 'vaststellingsonderzoek'. (Geïnteresseerden in assessmentonderdelen verwijzen we naar *Alles over assessment centers*.) Een test is een meetinstrument en vaak onderdeel van een assessment. Was de term assessment eerst een populaire verkorting van het assessment center (en dat is gedragsonderzoek), het is nu een brede en weinigzeggende term voor elk selectie- en ontwikkelingsonderzoek. Intelligentie-onderzoek maakt hier deel van uit, wat overigens ver ligt van wat de oorspronkelijke assessment-centerontwikkelaars voor ogen hadden. Zij wilden juist afrekenen met intelligentie- en persoonlijkheidstests!

Er zijn in de loop der jaren vele soorten (deel)intelligentietests op de markt gebracht. Een indeling hiervan tref je aan het eind van dit hoofdstuk aan. Dit is feitelijk een detaillering van de globale inhoudsopgave aan het begin van dit boek.

Harde uitkomsten?

Meniggeen kent uit zijn omgeving of uit de krant de verhalen over mensen die vroegtijdig de middelbare school of universiteit verlieten en desondanks grote kapitalen wisten te verwerven. Opleiding en een hoog IQ zijn daar geen garantie voor. Maar het tegendeel is evenmin waar! Er komt meer kijken (zoals motivatie en vakkennis) voor een geslaagde maatschappelijke carrière.

Daarnaast is het goed te weten dat *elke* intelligentietest bestaat uit vrij willekeurig gekozen (maar wel geteste) probleempjes uit een theoretisch onbeperkt aantal. In zo'n steekproef wordt een onzekerheidsmarge aangehouden, zoals bij elk sociaal-wetenschappelijk en enquêteonderzoek het geval is. De IQ-test is dan ook geen exacte maat, hooguit een benadering van iets dat wij intelligentie noemen en dat nogal wat verschillende definities kent.

Zinvol?

Het is in de selectiepraktijk vaak niet altijd even duidelijk wat het precieze doel is van de afname van een intelligentie(deel)test en dus de interpretatie ervan. (Vraag hiernaar!) Wat zegt een bepaalde score over een persoon – behalve dan dat hij het er kennelijk beter of minder goed vanaf brengt dan een ander – de norm, of de verwachting over hem of haar? Veel 'ge-IQ-test' draagt niets bij. Denk aan het eerder genoemde probleem van de discrepantie tussen behaald diploma en testscore, of de afname van bijvoorbeeld een test voor ruimtelijk inzicht aan iemand met een niet-technische job. Zonde van ieders tijd.

IQ-testrapportage

Het resultaat (score en/of betekenis daarvan) van een intelligentietestafname wordt op nogal verschillende manieren neergelegd in een rapport.

1. Het behaalde IQ wordt genoemd. Tabel 1 vertelt je er meer over. Zo'n allesverklarend getal (een IQ van 100 is gemiddeld in een bevolking, 130 staat voor de gemiddelde academicus) is nogal ouderwets en wordt hoofdzakelijk nog vermeld in school- en diagnostische onderzoeken.

IQ	Percentage van de bevolking	Aanduiding	Onderwijsniveau* (indicaties)
> 130	2,2%	Zeer begaafd	Universiteit
120-129	6,7%	Begaafd	Havo/vwo
110-119	16,1%	Hoog normaal	Vmbo
90-109	50%	Normaal	Basisonderwijs
80-89	16,1%	Laag normaal	Basisonderwijs
70-79	6,7%	Debiel/zwakbegaafd ('Borderline intelligence')	Onvoltooid basisonderwijs
< 69	2,2%	Zwakzinnig / zeer zwakbegaafd	Onvoltooid basisonderwijs

*Behaalde of te behalen diploma.

Tabel 1 Gemiddeld IQ per onderwijsniveau

Uit deze tabel blijkt – zie de percentages – dat intelligentie (zoals elke menselijke eigenschap) normaal is verdeeld (de Gauss-kromme).

- Naast een algemene IQ-score worden aparte vermeldingen gegeven voor de onderdelen 'verbaal' (resultaten voor de gezamenlijke tests die met taal hebben te maken), 'numeriek' (de subtests die gezamenlijk voor de niet-taalkundige tests staan, zoals de rekenkundige reeksen) en 'performaal' (de tests die iets aangeven over iemands 'performance' – dat zijn eigenlijk alle overige IQ-subtests, zoals ruimtelijk inzicht.)
- Statistische indelingen komen betrekkelijk veel voor. Dat wil zeggen dat het testresultaat wordt afgezet tegen een normgroep en uitgedrukt in stanines (negen vakjes), percentielen (vakjes van honderdsten), decielen (tienten) of vigintielen (twintigsten). Als je geplaatst wordt in het 60^e percentiel betekent dat dat je tot de bovenste 40% hoort van de normgroep (bijvoorbeeld hbo'ers) waarmee je wordt vergeleken. Zit je als mbo'er in het 2^e deciel, dan betekent dat dat je tot de onderste 20% behoort en dat 80% van jouw mbo-collega's hoger scoort.
- Ten slotte wordt vaak summier, en niet zo prozaïsch, gerapporteerd dat je 'verbale intelligentie op academisch niveau ligt', of je 'numeriek redeneervermogen op gemiddeld hbo-niveau'.

Indeling van intelligentietests

Er kan een ware artillerie van intelligentietests op jou worden afgevuurd, met ‘complete’, ‘gespecialiseerde’ en ‘quick tests’. Een complete test herbergt een aantal uiteenlopende specifieke onderdelen (deeltests) die in de selectiepraktijk meestal apart worden afgenomen. De afnameduur van een complete test is namelijk onhandig lang – en bovendien bestaat meestal niet de noodzaak informatie te verkrijgen over alle cognitieve deelvermogens van de kandidaat. Gespecialiseerde tests zijn of ‘stand alone’ (in computertermen) of onderdelen van een complete test. Een quick test is een integrale en snelle meetlat, een mengeling van allerlei soorten items (rekensommen, figuren, analogieën).

De opbouw en systematiek van dit boek

We hebben gekozen voor een overzichtelijke en systematische presentatie, waardoor dit *werkboek* zeer toegankelijk is. Er zijn *45 soorten tests* opgenomen, met in totaal *61 proeftests*. Dit levert *ruim 600 items* op.

Elk hoofdstuk behandelt in principe één *hoofdcategorie*, bijvoorbeeld verbale tests. Hierbinnen bestaan *testgroepen*, zoals analogieën. Daarna wordt het testdoel aangegeven of omschreven wat de test is. Vervolgens worden eventuele varianten genoemd, maar de ‘varianten van de varianten’ komen niet ter sprake. Dat is onbegonnen werk. Zo kunnen bijvoorbeeld bij een test 3, 4, 5 of 6 alternatieven worden aangeboden, waaruit je het juiste antwoord moet kiezen. Hoe meer antwoordmogelijkheden des te kleiner de gokkans, maar de test blijft principieel gelijk. De testtips zijn één of meer adviezen om snel tot oplossingen te komen (hetzij per testgroep, hetzij per variant). Na eventuele bijzonderheden (opmerkingen) volgt de oefentest, vaak voorafgegaan door een voorbeeld. De instructie is altijd cursief gedrukt. Vrijwel elke proeftest bestaat uit 10 items (opgaven, vragen). De correcte antwoorden vind je aan het eind van het boek, in het slothoofdstuk.

Testgroep: *Analogieën*

Doel/Wat is het? *Vaststelling verbale intelligentie. Overeenkomsten tussen woorden.*

Varianten: *Enkele (A. gesloten; B. open); Dubbele (A. gesloten; B. open).*

Testtips: *Gebruik het woord ‘zoals’ (met nadere uitleg).*

Eventuele bijzonderheden:

Oefentest

Om dit boek compact te houden wordt er geen uitleg gegeven bij de correcte antwoorden.

Er zijn betrekkelijk veel verbale IQ-tests opgenomen (de hoofdstukken 2 en 3). De belangrijkste reden is dat er talloze uiteenlopende verbale IQ-tests in omloop zijn en worden ingezet in selectieprocedures. Dit weerspiegelt ook het belang van taal in (de meting van) intelligentie. Er zijn geen tests opgenomen van verschillende moeilijkheidsniveaus, zoals voor vmbo, havo, vwo, mbo, hbo en wo of andere niveaus.

Hoe dit boek te gebruiken

Een besmeerde boterham valt altijd op de verkeerde kant. ‘Waarom krijg ik altijd de ‘verkeerde’ vragen op een test?’ vraag je je af. Om dat niet te laten gebeuren, wil je weten hoe je maximaal kunt profiteren van dit boek.

1. Probeer te achterhalen welke intelligentietests bureau, intermediair of werkgever zal afnemen. Dat is niet altijd even gemakkelijk, maar onder het uitroepen van ‘niet geschoten altijd mis’ staan verschillende wegen open: zoals contact opnemen met ‘jouw’ bureau (en/of hun website bezoeken) of de opdrachtgevende (personeels)manager. Collega’s die eerder zijn getest vormen een fantastische bron. Het boek *Alles over management tests* geeft een overzicht van de bureaus en de typen tests die zij inzetten, en je kunt Psycom contacteren, het bureau van de auteur, dat een grote en actuele testbureauidatabank beheert.
2. Stel je eigen menu samen uit de spijkskaart van tests die je verwacht af te moeten leggen, of waarover je door het te bezoeken bureau eerder bent geïnformeerd.
3. Maak de specifieke oefentests die je waarschijnlijk binnenkort ‘officieel’ zult afleggen. Dit boek is meer dan een kijkje over de schutting; je bent er al over. (Er zijn hier geen antwoordformulieren opgenomen. Onderstreep of omcirkel jouw keuzes.)
4. De ‘testtips’ zijn korte en praktische wenken om beter te presteren in de (proef)tests. (Als je nog meer informatie over deze test wenst, verwijzen we je naar *Alles over psychologische tests* en *Alles over management tests*.)
5. Veel oefentests worden voorafgegaan door een voorbeeldopgave. Ga na of je deze begrijpt.
6. Het kan natuurlijk ook geen kwaad de varianten binnen de testgroep nader te inspecteren. Want dat helpt je om de prestaties te verbeteren op die ene, beoogde, test van dat cluster.
7. Als je je sowieso mentaal wilt inspanssen en uitputten, je hersenen wilt scherpen, leg dan de andere oefentests van dit boek af – ook als dat geen ogenblikkelijk profijt oplevert. Je kunt nooit teveel oefenen.

8. Gebruik van kladpapier bij de proeffests is toegestaan. (Trouwens, waar is jouw strenge controleur?)
9. Het kan geen kwaad om opgaven over te slaan, wanneer je in het duister tast over de oplossing. Neem later weer eens een kijkje, misschien dat het inzicht nu als een lichtflits doorbreekt. Of trek aan de noodrem: haal het juiste antwoord op, in het slothoofdstuk. Even spieken...
10. Leg nog snel enkele opgaven af, voor je aan de 'officiële' begint. Bijvoorbeeld op het station, in de trein, in de file, op weg naar het testbureau. Maar word geen stresskip, anders eindig je in de braadpan!
11. Maak dezelfde test verschillende keren als je schromelijk tekortschiet.
12. Van geconcentreerd denken word je moe. Als je je haast alle tests vlug achter elkaar af te leggen zullen je prestaties afnemen. Raffel de tests niet af. Verdeel je aandacht en tijd.

Tijd

Nu we het toch over tijd hebben... De proeffests van dit boek zijn niet 'getimed', er is dus geen 'officiële' race tegen de klok. Het komt er in de eerste plaats op aan 'kwaliteit' in je antwoorden te leggen. We hanteren evenmin normen ('bij 15 goede antwoorden behoor je tot de bovenste 10% op academisch niveau'). Sommige opgaven zullen (voor jou) gemakkelijk zijn, en andere (voor jou) moeilijk. Je hoeft je niet onbekwaam of onbehagelijk te voelen of je ongerust te maken als je niet van alle tests alle items goed beantwoordt. Bij een zwakke test hebben alle kandidaten alle antwoorden correct, of juist fout. Kortom, er is geen noodzakelijke spreiding van de resultaten. Bij een methodologisch sterke test worden de gemakkelijkste opgaven door vrijwel iedereen foutloos beantwoord, de moeilijkste slechts door een handvol en de items van een gemiddeld moeilijkheidsniveau door wisselende, maar grotere, aantallen. Laat je niet frustreren door de uitkomsten van de proeffests!

Om tot het juiste antwoord te komen dwingt deze collectie van proeffests je *diep na te denken* en snel kennis en inzicht te tonen in het oplossen van onallegaagse problemen. Maak alle tests zo snel mogelijk. Maar werk vooral de snelheids- en nauwkeurigheidstest (de zogenaamde 'speedtests' van hoofdstuk 8) af als een razende roeland. Train je brein hierin.

Betonnen tips om je IQ-score op te vijzelen

Vissen leren weinig en houden zich zelden bezig met het doelbewust verbeteren van hun eigen prestaties. Hoe anders is dat bij de mens, die streeft naar toekomstige resultaten en eenvoudigweg hogere scores op een test. Dit boek bevat dan ook vele bondige, specifieke *testtips* (oplostrucs), die je bij de meeste